

Matkailututkimus 11: 2, 147-148
(2015)

©Suomen matkailututkimuksen seura

Suomen matkailututkimuksen seura

Seppo Aho in memoriam

Matkailututkimuksen professori emeritus Seppo Aho nukkui pois Rovaniemellä 8. heinäkuuta 2015. Hän oli syntynyt Porissa 10.8.1946. Porin kouluvuosien jälkeen Seppo Aho suoritti yhteiskuntatieteiden lisensiaatin tutkinnon Helsingin yliopistossa vuonna 1977 ja filosofian tohtorin tutkinnon Lontoon yliopistossa aluetalouden ja suunnittelun alalta (regional economics and planning) vuonna 1978. Väitöksen jälkeisen työuransa hän aloitti vs. apulaisprofessorina Joensuun korkeakoulussa keväällä 1978, mistä siirtyi jo seuraavana syksynä erikoistutkijaksi Oulun yliopiston Pohjois-Suomen tutkimuslaitoksen Lapin yksikköön Rovaniemelle. Myöhemmin hän toimi myös Lapin yksikön johtajana. Ennen siirtymistään matkailututkimuksen pariin Seppo Aho tutki muun muassa Lapin pienyrittäjiä ja työelämää. Työelämän tutkimuksessa häntä innosti erityisesti sapattivapaateema: Rovaniemellä järjestettiin 1980-luvun lopulla kahtena syksynä suosittu valtakunnallinen ”sapattiseminaari”, ja PSTL:n Lapin yksikössä toteutettiin myös sapattivapaata koskeva tutkimusprojekti. Sittenkin sapattivapaa toteutui käytännössä vuorotteluvapaan nimellä.

Seppo Ahon johdolla käynnistettiin 1990-luvun alussa suomalaisten matkailututkijoiden vuosittaiset tapaamiset ja saatiin näin alulle matkailututkijoiden verkostoituminen, samoin Matkailualan verkostoyliopiston suunnittelu. Vuonna 1994 matkailun koulutusohjelman ensimmäiset opiskelijat aloittivat opintonsa Lapin yliopistossa ja Seppo Aho nimitettiin maamme ensimmäiseksi matkailun professoriksi. Keväällä 2015 ilmestyneessä *Matkailututkimuksen juhlakirjassa* sekä Seppo itse että eräät ensimmäisten vuosikurssien opiskelijat kertovat matkailukoulutuksen alkuvaiheista Lapin yliopistossa. Opiskelijoiden kertomuksissa näkyy vahvasti Sepon keskeinen rooli ja innostavuus noina matkailukoulutuksen tärkeinä alkuvuosina. Oli hienoa, että keväällä 2015 Ounasvaaralla järjestetyssä Lapin yliopiston matkailukoulutuksen 20-vuotisjuhlaseminaarissa Sepolla ja useilla entisillä opiskelijoilla oli mahdollisuus tavata toisensa vielä kerran. Viime talvena Seppo mietti kirjoittavansa tähän käsillä olevaan *Matkailututkimus*-lehden erikoisnumeroon katsauksen tai puheenvuoron eräänlaiseksi akateemiseksi testamentiksi – mutta päättyi sitten kirjoituksen sijaan pitämään esitelmän maaliskuisessa matkailututkijoiden symposiumissa. Esitelmässään hän palasi innovaatioiden ja aluekehityksen teemoihin, jotka olivat eri tavoin kulkeneet mukana hänen opettajan ja tutkijan urallaan alusta lähtien.

Tutkijana, opettajana ja yksityishenkilönä Seppo Aho oli aktiivinen ja monenlaisista asioista kiinnostunut. Monille työtovereille ja yhteistyökumppaneille tuli tutuksi seuraava repliikki: ”Hei, olisiko sinulla hetki aikaa, minulla on yksi idea mielesäni...” Yhdistys- ja järjestötoimintaan (mm. rotarytoimintaan) sekä yhteiskunnalliseen keskusteluun Seppo osallistui niin valtakunnan tasolla kuin paikallisestikin.

Myös kansainvälisyys kuului itsestään selvänä asiana hänen elämäänsä. 1980-luvulla Seppo Aho organisoivat Rovaniemen YK-yhdistyksen puheenjohtajana laajan Tansanian kyläkaivokampanjan ja markkinoivat Japanissa joulupukkia (toimien matkalla myös mainitun hahmon roolissa). Uransa alusta lähtien hän toimi monissa kansainvälisissä tieteellisissä yhdistyksissä (mm. Regional Science Association, NordREFO, ATLAS) ja vieraili opettajana lukuisissa yliopistoissa eri puolilla Eurooppaa. Eurooppalaisena yhteistyönä toteutettiin myös kansainvälisen EMACIM-maisteriohjelman suunnitteluhanke. Muissa hankkeissa mukana olleissa eurooppalaisissa yliopistoissa ei tietävästi päästy konkreettisiin tuloksiin, mutta Sepon sinnikkyuden tuloksena Lapin yliopistossa käynnistettiin vuonna 2011 kansainvälinen maisteriohjelma. Ohjelma jatkaa nykyisin toimintaansa nimellä TourCIM ja on tänäkin vuonna houkutellut oppiaineesemme lahjakkaita opiskelijoita eri puolilta maailmaa.

Matkailussa Seppo Ahoa kiinnostivat erityisesti elämykset, joita monet hänen julkaisunsa käsittelevät. Matkaelämyksiä hän hankki itsekin jatkuvasti, niin työmatkoilla kuin vapaa-ajallaan. Kulttuurin saralla Seppoa kiinnosti erityisesti teatteri, joten se kuului usein hänen matkojensa ohjelmaan. Matkojen käytännön järjestelyissä Seppo kehittyi vuosien ja vuosikymmenten myötä äärimmäisen taitavaksi. ”Taas säästin yliopiston rahoja”, oli hänen toistuva kommenttinsa, kun hän oli onnistunut löytämään edulliset lennot ja majoitukset työmatkalleen. Matkanjärjestelytaitojaan Seppo hyödynsi laajemminkin: Lapin matkailuyhdistyksen puheenjohtajana hän suunnitteli ja toteutti jäsenmatkoja Eurooppaan, Lähi-itään ja Keski-Aasiaan. Kansainvälisyydestä puhuttaessa unohtaa ei sovi myöskään ulkomaisten vieraiden vastaanottamista. Monet maahamme muualta saapuneet tutkijat, opettajat ja muuten vain tutut – ja vähän vieraammattakin – pääsivät Sepon isännöimänä kokemaan vieraanvaraisuutta Lapin yliopistossa, Rovaniemellä ja Oikaraisen kesäpaikassa.

Vaikka useimmat työtoverit tiesivät Sepon olevan mukana monessa, todennäköisesti harva kuitenkaan tiesi, miten laajat hänen kiinnostuksen kohteensa ja harrastuksensa lopulta olivat. Aivan kaikki eivät ehkä tienneet sitäkään, että suurinta vastapainoa akateemiselle työlle edustivat erilaiset rakennusprojektit Oikaraisessa. Myös liikunta kuului Sepon harrastuksiin. Keväisin lumien jo sulaessa hän oli usein viimeisiä hiihtäjiä kaupungin keskustasta lähtevillä Kemijoen laduilla – ja jokihiihto oli sekin yksi teema, jossa hän näki paitsi henkilökohtaisen virkistykseen lähteen myös matkailullisen kehittämisen kohteen.

Meille nykyisille ja entisille työtovereille ja opiskelijoille Seppo Ahon elämäntyö näkyy ennen kaikkea yliopistollisen matkailukoulutuksen olemassaolossa. On hyvin mahdollista, ehkä todennäköistä, että ilman Sepon aloitteellisuutta ja päättäväisyyttä matkailun yliopistotasoinen koulutus ei olisi aikanaan käynnistynyt Lapin yliopistossa. Ehkä se olisi käynnistynyt jossain muussa maamme yliopistossa. Konkreettisenä muistona Seposta meille MTI-läisille on yhteinen kahvi- ja kokoustilamme ja sen arkikäyttöön vakiintunut nimi. Kun tilan nimeksi päätettiin ottaa Academic Common Room, Seppo totesi sen olevan niin pitkä, että tarvitaan myös jokin lyhyempi nimi jokapäiväiseen käyttöön – voisiko se olla vaikka Accoro?